

nek tankönyveiként adja közre a modern természettudományok legújabb eredményeit s az általuk sugallt korszerű világgépet, hogy feltáruljon a hazai olvasók előtt is a VILÁGEGYETEM”.

Rendkívül fontos ténye a sorozatnak a kitűnő szerkesztés, amelynek gondja volt arra is, hogy minden kötet végére odakerüljön a bibliográfia és a további olvasmányok jegyzéke, valamint a név- és tárgymutató mellé a hozzáférhető magyar nyelvű irodalom.

A tizennégy kötetesre tervezett sorozat foglalkozni kíván az emberi szexualitás történetével éppúgy, mint a számítógépek jövőjével, a mesterséges és az emberi intelligenciával, a társadalmi váltásokkal és

alkalmazkodással, vagy éppen az idő kezdetével.

A sorozatban eddig megjelent kötetek: *Atkins, P. W.: A periódusos birodalom (Utazás a kémiai elemek földjére); Barrow, John: A világegyetem születése; Davies, Paul: Az utolsó három perc; Dawkins, Richard: Folyam az édenkertből (Darwinista elmélkedések az életről); Leakey, Richard: Az emberiség eredete; Stewart, Ian: A természet számai (A matematikai képzelet irreális realitása).*

Géczi János

7szín világ Szabados Árpád műsora kazettán

A 7szín világ című képzőművészeti műsor másfél éve megy a televízióban, egyidőben kéthetenként, majd havonta. Több előző tévéműsor után (Rajzolj velünk; Varázsolló; Játék a GYIK Műhelyben) Szabados Árpád most találta meg azt a nyelvet, amellyel a legkönnyedbben és legvizuálisabban beszélhet – gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt – a képzőművészetről, és művészethez való viszonyról.

Néhány forgatáson részt vettem, s láttam, a felnőttek milyen izgalommal figyelték a gyerekeket. Kíváncsiak voltak, mi lesz a sok pacsmagolásból, tépdésésből, hajtogatásból, kötözgetésből. A forgatókönyvet Szabados Árpád írja, ő készíti fel a gyerekeket, ő rendezi és vágja, montírozza a műsort. (Munkájában minden segítséget megkap a televízió munkatársaitól.) Az eddigi gyermekműsoroknál mindig láttam a gyerek felkészítése, valamint az operatőr és a rendezés stílusa közti különbséget. Most egységes a stílus. Ez az önzonosság ugyanakkor nagy szabadságot engedélyez, rugalmasságot és játékoságot a modern művészeti anyag kezelésében. Könnyedén beszélnek ezek a 15 perces műsorok a szobrászatról, fényről, tükrözésről, érzékenységről,

véletlenről, balatonalmádi nyaralásról, papírról, dobozolásról, rajzolásról. (Ezek a témák a kiválasztottak az eddigi húsz műsorból.)

A szobor. Téglafigurák épülnek fel és omlanak le nagy gyorsasággal. A jó televíziós trükkfelvétel megengedi, hogy értelmeződjön a látvány. Miből is építkezünk? – kérdezik egymást a gyerekek. A körülöttünk lévő dolgokból, északon jégből, délen levélből – így az egyik gyerek. Elemekből – mondja a másik. Szoborépítésbe kezdenek, agyag-, papír- hulladékelemekből. *Kassák* képépítményei, *Malevics* és *Smith* munkái illusztrálják a munkálkodást. Ezután az egyensúly, a kompozíció megmagyarázása következik, ami igen nehéz feladat ilyen rövid műsorban, de azt hiszem, sikeres volt. Az elemek áthelyezésével más tartalom jön létre, idáig jutnak a gye-

rekek. (Mindez komoly figyelmeztetés felnőtteknek is.)

A véletlen. Az egyik gyereket lecsöpögtetik különböző színű festékekkel; divatruha születik így, sőt divatbemutató. Színes papírdarabkák hullanak őszi falevelekként az eddig szürkén-feketén tátongó stúdióra. A véletlent el kell fogadni – mondják a gyerekek, sőt, rögzíteni is lehet annak bizonyos fázisait. A szép, nagy foltképeket azután újból szétszedik, majd megint máshogyan rakják össze. Ez az akció egyúttal egy nagyon fontos filozófiai kérdés egyszerű és szép megválaszolása is; a gyerekek tudatosan várják a véletlent, hogy felhasználhassák. A tükrökkel sokszorozás, a színek vízben való keveredése modern zene alatt zajlik. *Pollock* nagyon boldog lenne most. A véletlen gesztusok és a véletlen ecsetcsöpögések így, együtt már korántsem véletlenek: egymásrahatásuk a rendezteremtés kezdete.

Az *almádi nyaralás*. A gyerekek, mint régi korok urai és hölgyei, hosszú fürdőruhában viháncolnak a Balatonban. Kidugják kezüket, lábukat a hullámokból és

megfigyelik, hogyan vágja el testüket a víz. Szép tárgyakat készítenek víz és homok segítségével. A homokba temetett és abból itt-ott kilátszó emberkék komolyabban válnak, végül vidáman ráncigálják ki egymást a síknak tekintett földből. Ezek a gyerekek a nyári hőségben is tudnak gondolkodni, játszani. Nagy gipszöntés kezdődik – homokba, agyagba, ami a stúdióban fejeződik be, ahol megismételnek néhány játékot. A nyár visszanevezésével az őszi stúdióban már nem terek, hanem időszakok metszik egymást.

A *papír*. A síkból térbe gyűrődő papír óriási zajt okoz a mikrofonokban; a gyerekek nagyon élvezik a kötözést, tépést, az agressziót az anyag felett, de végül kedves szobrocskák jönnek elő a kezük alól. Hajtogatással, vágással újabb és újabb művek állnak be a térbe. Különböző rétegek kerülnek egymás mögé, elé, alá, fölé, mint papírharmonikák. Az emberi arc is összehajtogatható itt, hiszen csak fotó. A régi gyerekjátékoktól a modern művészet számos technikájáig sok mindent láthatunk ebben a műsorban 15 perc alatt. *Picasso*

Szabados Árpád a 7szín világban

mosolyog ránk sok kis papírfigurájával és nagy betonszobraival, melyek olyanok, mintha szintén papírból lennének.

A rajzolás. Csukott szemű gyerek diktál egy rajzot a nyitott szeműnek. Egy idő után megnézi, csodálkozik, nem ilyenre gondolt. Előre el kellett volna képzelni az egészet – mondja a gyerekkórus. (Intés felnőtteknek.) A gyerekek elképzelik, ki hogyan megy, ki milyen nyomot hagy maga után az életben. A kanyargós úton csak a lassú járás a célszerű; nézelődni, beszélgetni is lehet közben. Az autópálya egyenes, nézelődés nincs. Itt, a papíron, madarak repülnek az oszlopok körül; ki, mikor mit csinált – leolvashatók a nyomok, mint egy Columbo-filmben. Mese kezdődik a kutyáról, a sánta emberről, a dühösen menő vadászról, a kutyapisi vonaláról. Ugyanígy olvashatóak a gesztusok, a festmények mögött megbúvó emberek mozgatai.

Dobozok. Az egyik csoport gyerek különböző mozdulatokat végez, a másik csoportnak ki kell találnia, hogy mit mutatnak. A végén minden tisztázódik. A gyerekek eljutnak a szobor teréig, s ebben *Giacometti* van a segítségükre a rajzaival, szobraival. A gyerekek fényvel is képesek teret képezni, mint a szürrealisták. *Ujházi* dobozait hordozható világnak nevezve, a gyerekek is teletöltik dobozaikat élettel. Két zöld golyó egy kék térben, zöld figurák az üvegszobában, fekete szárnyak a vörös szobában. A nagy befőttes üvegek is berendeződnek, otthonra lelnek a kavicsok. A búcsúzó gyerekek is beköltöznek a nagy üvegbe.

A tükör. A tükör az erdőben a földre kerül. Eltüntettük valóság és látszat határát – mondja egy gyerek. A gyerekkori kaleidoszkópban megint minden benne van. A

kettévágott tárgyak a tükör segítségével újra eggyé válnak. A magánosan álló tárgyak ikertársra találnak. A tükrökre hulló levelek beborítják az eget. A tükrök között el is lehet tűnni, de végtelenül is lehet, mint az álmainkban.

A fény. A szereplők sötétben, gyertyás, középkori asztal körül. Majd felgyullad a fény. A hó, az üveg, a víz mindent visszaver, mint Nap-Sarastro az Éjkirálynót. A gyerekek elemlámpával világítják egymást, miközben fotóznak. Komoly képek születnek, örültek, szentek, *Caravaggiók*. A fekete papírlapok valamilyen fehér portól csillagképpé, éjszakai autózássá, havas hegycsúcscá varázsolódnak. A fekete kislány és a fehér kislány, játékos birkózásban szürkévé válik. Megtörténik a kiegyenlítő-dés, a vég...

Az érzékenység. Az egész műsor finom fényben játszódik, téma és forma teljesen együtt van. A balerinát és a súlyemelőt egyformán lassítva nézzük, a súlyemelő szinte törekenyebbnek tűnik a nagy súly alatt, mint a magabiztos balerina a levegőben. A kevés szín – mondják a gyerekek – először unalmas, de ha sokáig nézzük őket, akármit beléjük képzelhetünk. A gyerekek áttűnnek egy *Luca della Robbia* kerámiakórusba, de nem énekelnek – sutognak!

(*7szín világ*. MTV 9x15', 1993–1995, szerk.: *Knemstler Edit*, Főszerk.: *É. Szabó Márta*. Író–műsorvezető–rendező: *Szabados Árpád*. TELEVIDEO, Budapest, 1995.

Várnagy Ildikó